

Uniek licht, akoestiek en geparkeerde fietsen

Leiden * „Door mijn onderzoek ben ik alleen nog maar meer van het gebouw gaan houden. Soms raak ik op zondagmorgen wat afgeleid als ik om me heen kijk en aan al de verhalen denk die zich hier afspeelden”, zegt Elias van der Plicht, jong historicus en medeauteur van het boek 'Zeven eeuwen Hooglandse kerk' dat op 5 september wordt gepresenteerd. De historicus - wiens eerste herinnering aan de Hooglandse Kerk een poster in zijn kinderslaapkamer was van een optreden in de Hooglandse van Con Amore, het koor waar zijn ouders elkaar leerden kennen - deelt zijn meest opmerkelijke onderzoeksvondsten.

„Het scheelde een paar keer maar een haartje of de kerk was er niet meer geweest. In 1807 werd hij bijna afgebroken na de buskrui-tramp. En er was vaker sprake van dat hij zou worden gesloopt vanwege de zeer slechte staat van het gebouw. Dat er nu nog kerkdiensten plaatsvinden, is haast een wonder. In plaats van de Picterskerk was veertig, vijftig jaar terug bijna de Hooglandse afgestoten. Je ziet dat op veel plaatsen in Nederland het kerkbezoek terugloopt. Het is doodzonde dat dan juist de duurste en vaak mooiste monumenten worden verkocht”, vindt Van der Plicht.

De historicus richtte zich vooral op Leiden naars in de kerk en de relatie met de stad. De eerste pastoor die in 1366 in dienst trad, was een kleurrijke man. „Pastoor Van Bleyswijk jutte iedere zon-

Hooglandse Kerk

De Hooglandse kerk is in 2015 precies zevenhonderd jaar in gebruik en dat wordt groots gevierd. Wat speelt er zevenhonderd jaar na dato in en om de kerk, en wat maakt haar uniek? Vandaag deel 1: De Hooglandse kerk door de ogen van historicus en journalist Elias van der Plicht (1983).

dag zijn kerkgangers op om de hand minder op de knip te houden. Zelf gaf hij het goede voorbeeld door vanaf de preekstoel een grote som geld te smijten op de offerschaal. Gelukkig kon hij wel wat lijden. Van Bleyswijk was rijk en had meerdere landhuizen en een paar flinke lappen grond. Een ander weetje, zeven eeuwen later, is dat tijdens de Tweede Wereldoorlog de kerkgangers de fietsen uit angst voor de Duitse fietsenroof in de kerk parkeerden. Als iemand daar nog een foto van in zijn bezit heeft, dan doe ik bij deze een oproep aan de lezer”, zegt Van der Plicht lachend.

„Een opmerkelijk feit is dat de Hervormde Kerk in Leiden tij-

dens de Tweede Wereldoorlog negen predikanten had. Een van hen, dominee Touw, durfde zijn nek in de Hooglandse uit te steken en riep vanaf de kansel: 'Jodenhaat is Godshaat'. Hij werd opgepakt, maar na een dag al weer vrijgelaten. Opvallend, want andere dominees kwamen voor minder wel in het concentratiekamp. Het zou kunnen zijn dat zijn Leidse collega, een NSB-dominee, zijn connecties heeft aangewend om Touw vrij te krijgen, maar dat is speculeren. Als deze NSB'er in de Hooglandse preekte, zaten er trouwens soms maar zeventien mensen in de kerk.”

Leiden werd in de zestiende eeuw bijna verheven tot bis-

De Hooglandse kerk was bijna kathedraal geworden.

schopsstad. Dan was de Hooglandse een kathedraal geweest en was ze misschien wel veel groter geworden. „Rond 1550 was de kerk klaar zoals ze er vandaag de dag uit ziet. Destijds waren er plannen om haar nog groter te maken en een hoge toren te bouwen, maar daar is het nooit van gekomen. Tegenwoordig wordt de kerk geroemd om zijn akoestiek, terwijl daar na de laatste restauratie in de jaren '70 flink over werd geklaagd. Maar koren waren gewoon niet meer gewend aan de lange nagalm in de kerk.”

Van der Plicht is niet alleen als historicus aan de kerk verbou-

den, maar is ook lid van de Binnenstadsgemeente. Als student ging hij op zoek naar een nieuwe kerk. Met het plan bij alle kerken langs te gaan, stapte hij als eerste de Hooglandse kerk binnen en ging daar nooit meer weg. Als de zon door de ramen schijnt, vindt hij de kerk op haar mooist. „De lichtinval is nergens anders zo mooi.” Leiden naars mogen wat hem betreft trots zijn op de Hooglandse kerk. „Het is één van de grootste monumenten van de stad. Een monument dat 700 jaar oud is, en het mag nog zeker 700 jaar blijven staan.”

Arachne Molema